

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IX.

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1932 R.

Nr. 7.

TREŚĆ:

	str.		str.
Ustawa o zatwierdzeniu zmiany art. 53 statutu Banku Polskiego	67	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	68
Zachowanie ostrożności przy skupie czeków podróżniczych American Express Company	67	Położenie gospodarcze Polski w marcu 1932 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów	69
Nowe falsyfikaty banknotów 5-, 10- i 100-dolarowych.	67	Wkłady w instytucjach kredytowych	78

Ustawa o zatwierdzeniu zmiany art. 53 statutu Banku Polskiego.

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 25 z 30 marca 1932 r., poz. 222, zamieszczona została ustawa z 17 marca 1932 r. o zatwierdzeniu uchwały Zwyczajnego Walnego Zebrania Akcjonariuszów Banku Polskiego z 23 lutego 1932 r., nadającej punktowi e) art. 53 statutu Banku Polskiego brzmienie następujące:

„e) długiem Skarbu Państwa na rachunku bezprocentowego kredytu, z którego Skarb korzysta do sumy nie wyższej nad 100 milionów złotych przez cały czas trwania przywileju Banku”.

Zmianę powyższą statutu oraz numer Dziennika Ustaw poleca się zaznaczyć w podręczniku p. t. „Bank Polski” na stronie 52 oraz w osobnych egzemplarzach statutu Banku, przeznaczonych do rozprzedaży klientom.

Zachowanie ostrożności przy skupie czeków podróżniczych American Express Company.

Przedstawiciel na Polskę „American Express Company”, New York, nadesłał zawiadomienie, że została skradziona znaczna ilość czeków podróżniczych („Travellers checks”) American Express Company, in blanco, w odcinkach po \$ 100.

Czeki są oznaczone numerami o 7 cyfrach, których pierwsze cztery prawdopodobnie są R — 1057, 1058 albo 1059, porządek zaś dalszych trzech cyfr nie jest kolejny.

W związku z powyższem winny Oddziały zachowywać szczególną ostrożność przy skupie czeków podróżniczych American Express Company na \$ 100.

Nowe falsyfikaty banknotów 5-, 10- i 100-dolarowych.

Federal Reserve Bank of New York zawiadamia listownie o pojawieniu się nowych typów falsyfikatów banknotów 5-, 10- i 100-dolarowych, których opis zamieściło Ministerstwo Skarbu Stanów Zjednoczonych w swych listach okrężnych Nr. 658 z 9 marca 1932 r. i Nr. 659 z 21 marca 1932 r. w sposób następujący:

Po 5 \$ (National Bank Note).

Wystawiony na Champaign National Bank of Urbana, Ohio; serja r. 1929; litera kontroli „L”; numer na stronie przedniej 107; na odwrotnej zaś stronie brak numeru; numer uprawnienia 639; numer serji F 062051 A; E. E. Jones, przedstawiciel Skarbu; W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych; C. P. Strawn, Kasjer; D. T. Ralsons, Prezes; portret Lincolna.

Falsyfikat ten, łudząco podobny do autentycznego, drukowany jest na arkuszu papieru dobrego gatunku zapomocą płyt fotomechanicznych. Podpisy Kasjera i Prezesa są fikcyjne i wykonane zapomocą pieczętek. Na prawdziwych „National Bank Notes” tychże seryj podpisy urzędników bankowych są drukowane czarną farbą. Numer uprawnienia na tym falsyfikacie — 639 — jest numerem jednego z banków w Stanie New York. Prawdziwy numer uprawnienia banku „Champaign National Bank of Urbana, Ohio” jest Nr. 916. Wykonanie portretu jest liche; zmarszczki na czole i koło nosa oraz kątów ust zostały prawie zupełnie opuszczone. Oczy są zbyt czarne, zwłaszcza prawe oko, które wygląda jak plama atramentowa. Ciężkie cieniowanie na prawym policzku przy uchu robi wrażenie ciemnej plamy, jakby od przepalenia, a pod dolną wargą i na twarzy na lewo od ust cieniowanie jest również bardzo ciemne. We włosach na czubku głowy znajduje się wyraźna biała plama.

Po 5 \$ (United States Note).

„Serja z r. 1928; litera kontroli „K”; numer strony przedniej 242; numer na stronie odwrotnej niewyraźny, prawdopodobnie 67; W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych; A. W. Mellon, Minister Skarbu; portret Lincolna; numer serji B 50510519 A.

Falsyfikat ten jest drukowany na jednym arkuszu papieru przy pomocy płyt fotomechanicznych lichego wyrobu. Krzyżujące się linje, tworzące tło portretu, nie uwydatniają się, a cały falsyfikat wykazuje wogóle braki w wykonaniu szczegółów, cechujących banknot autentyczny. Odwrotna strona wykonana jest w mętno-zielonym kolorze, sprawiającym wrażenie wypłowiałego. Pieczęć i numeracja drukowane są zapomocą płyt rytowanych, w kolorze jasno-czerwonym. Wadliwe grawerowanie nie uwydatniło rysunku ząbków zewnętrznego koła pieczęci. Tekst, nad którym drukowana jest pieczęć, wykonany jest również zapomocą oddzielnej płyty, zawierającej różne błędy ortograficzne, jak „ADN” zamiast „AND” na końcu drugiej linji i „DEBET” zamiast „DEBT” na końcu ostatniej linji.

Po 10 \$ (Gold Certificate).

Serja z r. 1928; litera kontroli „L”; numery strony przedniej i odwrotnej niewyraźne; W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych; A. W. Mellon, Minister Skarbu; portret Hamiltona; numer serji A 35010519 A.

Falsyfikat ten jest podrobiony przez te same osoby, które wykonały wyżej opisany banknot 5-dolarowy i zupełnie identyczny co do wyrobu; ostatnie pięć cyfr w numerze serji są jednakowe.

Po 100 \$ (Gold Certificate).

Serja z r. 1928; litera kontroli „C”; numer strony przedniej 2; numer strony odwrotnej 4; W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych; A. W. Mellon, Minister Skarbu; portret Franklina; numer serji A 01553577 A.

Falsyfikat ten, drukowany na prawdziwym bielonym papierze zapomocą płyt fotomechanicznych dobrego wyrobu. Obydwie płyty są około $\frac{1}{8}$ cala (0.3175 cm) krótsze od prawdziwych. Na przedniej stronie falista ornamentacja i tekst wykazują dużo braków w wykonaniu wskutek wadliwego grawerowania, a ogólny ton koloru jest ciemniejszy niż na banknotach autentycznych.

Ministerstwo Skarbu Stanów Zjednoczonych, Wydział Służby Tajnej, prosi banki i wszystkie osoby, którym falsyfikaty będą przedstawiane, o ustalenie ich pochodzenia. Wszelkie wiadomości w tej sprawie należy kierować do „Treasury Department, Secret Service Division, Customs House, New York, N. Y.”.

George L. Harrison, Gubernator”.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które należy zaznaczyć w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 6 z 31 marca 1932 r., str. 66:

Holandja	z	3%	na	$2\frac{1}{2}\%$	która obowiązuje od dn. 19.IV.1932 r.
Niemcy	„	6%	„	$5\frac{1}{2}\%$	„ „ „ 9.IV.1932 r.
Czechosłowacja	„	6%	„	$5\frac{1}{2}\%$	„ „ „ 12.IV.1932 r.
Węgry	„	7%	„	6%	„ „ „ 18.IV.1932 r.
Portugalja	„	7%	„	$6\frac{1}{2}\%$	„ „ „ 2.IV.1932 r.
Finlandja	„	7%	„	$6\frac{1}{2}\%$	„ „ „ 19.IV.1932 r.

Położenie gospodarcze Polski w marcu 1932 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Na międzynarodowym rynku pieniężnym odprężenie sytuacji, jakie zaznaczyło się szczególnie silnie w drugiej połowie lutego w postaci upłynnienia rynków pieniężnych i ożywienia na giełdach, zostało w połowie marca zahamowane przez zachwianie się koncernu Kreugera. Poza giełdą w Sztokholmie, którą z obawy przed wywołaniem paniki zamknięto w dniu 14 marca, oraz osłabieniem tendencji kursów giełdowych w Paryżu i Amsterdamie, silniejsza zniżka kursów miała miejsce na giełdzie nowojorskiej, gdzie rzucono większe partie akcji przedsiębiorstw kreugerowskich. Natomiast słabiej zareagowały giełdy inne, jak np. w Londynie, Oslo i Kopenhadze. Wobec wielkiej roli, jaką w dobie kryzysu odgrywają w ocenie wydarzeń i faktów gospodarczych czynniki psychiczne, zachwianie się tak potężnej grupy finansowej i przemysłowej, jaką przedstawiał koncern Kreugera, wywołałoby niewątpliwie o wiele większy wstrząs na rynkach światowych, gdyby nie okoliczność, że przypało ono na okres ożywienia na rynkach pieniężnych i optymizmu na giełdach światowych.

To też katastrofa kreugerowska, pomimo stosunkowo dużej siły uderzenia w gospodarkę światową, nie przekreśliła zasadniczych tendencji rynków pieniężnych w kierunku ożywienia, a tylko je osłabiła. Punktem wyjścia dla poprawy sytuacji był w miesiącu sprawozdawczym w dalszym ciągu rynek angielski. Funt angielski, osłabiony nieco na skutek zachwiania się koncernu Kreugera, rychło odzyskał swoją dawną siłę i w dalszym ciągu zwyżkował, wywołując nawet konieczność interwencji w tym zakresie przez angielskie czynniki oficjalne w obawie przed utratą korzyści, płynących ze zniżki waluty dla eksportu, przez dalszą poprawę kursu funta, która i tak już anulowała do pewnego stopnia efekt nowych ceł importowych. Zaufanie do rynku londyńskiego, przybierające formę ogromnego napływu kapitałów, wzmogło się szczególnie w pierwszych dniach kwietnia wskutek dwóch faktów: zamknięcia w dniu 31 marca budżetu nadwyżką, oraz spłaty przez skarb angielski ostatniej raty (50 milj. \$) pożyczki, zaciągniętej przed sześciu miesiącami w Stanach Zjednoczonych w wysokości 200 milj. \$. Konieczność przeciwstawiania się przez Bank Angielski tendencjom spekulacyjnym, zmierzającym do dalszego podwyższenia kursu funta, oraz wzorowana na Ameryce dążność do potanienia pieniądza, celem zwalczania kryzysu gospodarczego, wobec równoczesnej obfitości i płynności kapitałów, skłoniła angielski bank emisyjny do trzeciego zrzędu w ciągu miesiąca obniżenia stopy dyskontowej z 4% na $3\frac{1}{2}\%$ z dniem 18 marca. Obniżka ta pozostaje ponadto w związku z planowaną przez rząd brytyjski konwersją $4\frac{1}{2}\%$ skryptów dłużnych oraz 5% pożyczki wojennej. Za przykładem Anglii obniżyły stopę procentową: Austria z 8% na 7% z dniem 18. 3., Włochy z 7% na 6% z dniem 21. 3., Portugalia z 7% na $6\frac{1}{2}\%$ z dniem 2. 4., Niemcy z 6% na $5\frac{1}{2}\%$ z dniem 9. 4., oraz Czechosłowacja z 6% na $5\frac{1}{2}\%$ z dniem 12. 4.

Odrodzenie finansowe Anglii zbiegło się ze wzrostem trudności gospodarczych w dwóch innych państwach: w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i we Francji. W Stanach Zjednoczonych poprawa na rynku pieniężnym, zaznaczająca się w lutym w formie powrotu wkładów do banków pod wpływem propagandy antytezauryzacyjnej, wzmocnienia tendencji dla papierów publicznych i dywidendowych oraz upłynnienia aktywów bankowych przy pomocy Reconstruction Finance Corporation, została w miesiącu sprawozdawczym zahamowana wskutek trudności płatniczych koncernu Kreugera oraz wzrastającego niedoboru budżetowego. W związku z tem kurs dolara wykazywał tendencję słabszą, szczególnie przy końcu marca. Uchwalona jednak w pierwszych dniach kwietnia przez Kongres ustawa podatkowa, umożliwiająca przywrócenie równowagi budżetowej, jak również zahamowanie przenoszenia wkładów z banków amerykańskich do angielskich w wyniku wydatnego obniżenia stopy procentowej przez Bank Angielski, spowodowało pewne uspokojenie.

We Francji po okresie ożywienia na rynkach pieniężnych nastąpiło w miesiącu sprawozdawczym pewne pogorszenie sytuacji pod wpływem wzrastającego niedoboru budżetowego i nieznacznego odpływu kapitału krótkoterminowego, który schroniwszy się w czasie najostrzejszego kryzysu kredytowego do Francji, Szwajcarii i Holandji, jako do krajów, dających maximum pewności, począł się obecnie przesuwać na inne rynki, przedewszystkiem angielski. Na wzrost zaufania do międzynarodowej współpracy kapitałów wpłynęło pokrycie z nadwyżką wyłożonej w dniu 1 kwietnia na rynku francuskim pożyczki państwowej dla Czechosłowacji, gwarantowanej przez rząd francuski, w wysokości 600 milj. fr.

Jako wstęp do rozwikłania ciężącej nad międzynarodowym rynkiem pieniężnym kwestji długów wojennych oraz uregulowania polityki celnej państw europejskich został wysunięty przez премьера Tardieu plan federacji naddunajskiej. Federacja miałaby się oprzeć na systemie ceł preferencyjnych, a państwa, wchodzące w jej skład, byłyby zasilane finansowo przez Francję i Anglię, jako główne wierzycielki tych krajów. Realizacja tego planu napotkała jednak na poważne przeszkody.

Na tle powszechnej dążności do wprowadzenia nowych i zaostrzenia dawnych ograniczeń importowych i zakazów celnych podkreślić należy zawarcie przy końcu marca porozumienia handlowego polsko-niemieckiego, na podstawie którego oba rządy postanowiły: 1) nie zaostrzać obustronnych zarządzeń bojowych, stosowanych od chwili wybuchu zatargu celnego w r. 1925, 2) utrzymać możliwości wzajemnej wymiany w granicach, które istniały pod koniec r. 1931.

Na krajowym rynku pieniężnym zachwianie się koncernu Kreugera odbiło się bardzo słabym echem i nie wywołało naogół żadnych ujemnych następstw. W Banku Amerykańskim w Polsce, kontrolowanym przez koncern Kreugera, nie zauważono odpływu wkładów.

Stan wkładów w instytucjach kredytowych nie wykazywał w miesiącu sprawozdawczym większych zmian w porównaniu z miesiącem poprzednim. Ruch wkładów zależny był zarówno co do swego kierunku jak też i siły od charakteru instytucji kredytowej, stopnia zaufania do niej i rodzaju lokaty. Największy stosunkowo ubytek wkładów dał się zauważyć w spółdzielniach kredytowych; w bankach akcyjnych nie było go już prawie zupełnie. Natomiast P.K.O. zanotowała w miesiącu sprawozdawczym dalszy przyrost wkładów w kwocie 12·9 milj. zł.; mniejszy przyrost wykazały komunalne kasy oszczędności. W związku z napływem wkładów postanowił Związek Kas Oszczędności obniżyć od 1 maja r. b. oprocentowanie lokat o 1%. Co do kształtowania się lokat według ich charakteru — to zwiększały się one przede wszystkim na rachunkach bieżących i czekowych, mniej na rachunkach a vista, a tylko w sporadycznych wypadkach miał miejsce przyrost wkładów terminowych. Posiadacze wkładów dolarowych wykazywali w dalszym ciągu nastrój nerwowy pod wpływem osłabienia kursu dolara i pogłosek o możliwości porzucenia przez Stany Zjednoczone A. P. parytetu złota. Stąd też podejmowanie wkładów w walucie dolarowej odbywało się w nierównie szerszym zakresie, niż wkładów złotych.

Instytucje kredytowe cechowała w dalszym ciągu płynność przy słabych obrotach. Zapotrzebowanie kredytu ze strony przemysłu i handlu na cele obrotowe było nadal małe, jednak rynek pieniężny pozostawał pod silnym naciskiem zapotrzebowania gotówki na regulację zaciągniętych poprzednio zobowiązań i wzrastających potrzeb rolnictwa w związku z okresem przednowkowym i wznowieniem prac w polu. Panujące bowiem zasadnicze trudności kredytowe ciążyły w dalszym ciągu na wielu odcinkach naszego życia gospodarczego, a w niektórych działach nawet się zaostrzyły, zwłaszcza w rolnictwie. Trudności te wynikały z dużej wstrzemięźliwości banków szczególnie w stosunku do mniej pewnych klientów, co do których przeprowadzano surową ocenę. Stąd też weksle, nie pochodzące od pierwszorzędnych firm i nie wynikające z dokonanych transakcji towarowych, nie znajdowały zasadniczo lokaty na rynku pieniężnym. Sytuacja finansowa rolnictwa doznała w miesiącu sprawozdawczym poważnej ulgi wskutek wydania przez Rząd kompleksu ustaw i rozporządzeń o charakterze pomocy finansowej dla tej gałęzi produkcji. Rozporządzenia te, nie wprowadzając moratorium, w niczym nie naruszają istoty zobowiązań rolników ani też nie wkraczają w normalne stosunki prywatno-prawne między wierzycielem a dłużnikiem. Przynoszą one rolnictwu ulgi: a) w zakresie długów, zaciągniętych w bankach państwowych w formie przedłużenia terminu płatności, umorzenia odsetek zwłoki i obniżenia oprocentowania; b) w postaci złagodzenia egzekucyj, skierowanych przeciwko rolnikom, oraz c) w formie ułatwień obrotu ziemią na cele oddłużeniowe, gdy przez sprzedaż części gruntu można uratować całe gospodarstwo. Ponadto obniżone zostało w drodze dobrowolnej umowy między prywatnymi instytucjami kredytu długoterminowego a bankami publicznymi, jako posiadaczami największych pakietów obligacji i listów zastawnych, oprocentowanie długów rolniczych, zaciągniętych w prywatnych instytucjach kredytu hipotecznego.

Wypłacalność uległa w miesiącu sprawozdawczym pogorszeniu. Wprawdzie odsetek weksli zaprotestowanych w Banku Polskim obniżył się z 4·10% na 3·80%, lecz jest to wynikiem zaostrzenia selekcji materiału wekslowego. Wzrost protestów zaznaczył się silnie w innych instytucjach kredytowych, zwłaszcza pracujących z rolnictwem, do czego obok pogorszenia się sytuacji finansowej rolników w związku z okresem przednowkowym mogły się również pośrednio przyczynić wprowadzone w miesiącu sprawozdawczym ulgi w egzekucjach, skierowanych przeciwko rolnikom. Ustawodawstwo, biorące w obronę rolnika, zwraca się mimo woli przeciwko instytucjom kredytowym, związanym z rolnictwem, gdyż od czasu znowelizowania przepisów egzekucyjnych na korzyść rolników dała się wśród nich zauważyć opieszałość w regulowaniu zobowiązań, nawet w stosowanej dotychczas formie dostarczania w terminie weksli prolongacyjnych i wpłaty samych tylko odsetek. Wobec tego zachodzi niebezpieczeństwo, iż instytucje kredytowe, stojąc przed faktem utrudnień w ściąganiu swych należności wobec rolników, będą musiały z konieczności ograniczyć, jeżeli nie zupełnie zamknąć wszelkie nowe operacje o charakterze rolniczym.

Ogólny stan wkładów w ciągu lutego zmniejszył się o 36·3 milj. zł. Po wyeliminowaniu sald na rachunkach żyrowych w Banku Polskim, które w porównaniu ze stanem na ultimo stycznia zmniejszyły się o 46·2 milj. zł., okaże się wzrost wkładów o 9·9 milj. zł.

	29. II. 1932.		31. I. 1932.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież. w milionach złotych	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
w Banku Polskim ¹⁾	—	165·8	—	212·0
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . . .	144·5	100·5	143·4	94·3
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	33·4	28·7	34·2	23·7
„ Pocztovej Kasie Oszczędności	356·8	161·5	346·6	169·9
„ bankach ²⁾	340·7	363·7	346·6	368·4
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . .	573·3 ⁴⁾	47·3	567·5 ⁴⁾	45·9
	1.448·7	867·5	1.438·3	914·2
	2.316·2		2.352·5	

Przyrost wkładów oszczędnościowych i terminowych zaznaczył się najsilniej w P. K. O., kolei w komunalnych kasach oszczędności, w końcu w Banku Gospodarstwa Krajowego. Bardzo nieznaczny tylko spadek wkładów wykazuje grupa banków akcyjnych, podczas gdy w Państwowym Banku Rolnym utrzymały się one prawie na poziomie styczniowym.

Działalność kredytowa banków uległa w lutym nieznacznemu zmniejszeniu z 1.211·0 milj. zł. na 1.198·0 milj. zł. Również zmniejszyło się pogotowie kasowe z 58·0 milj. zł. na 52·9 milj. zł., wskutek czego obniżył się także stosunek zasobów kasowych do wkładów, a mianowicie z 8·1% w styczniu do 7·5% w lutym. Zadłużenie banków wobec zagranicy zmniejszyło się tylko nieznacznie (o 5·4 milj. zł.).

Stan wykorzystanych kredytów w Banku Polskim utrzymał się w miesiącu sprawozdawczym prawie na poziomie miesiąca poprzedniego, przyczem w granicach ogólnej sumy kredytów nastąpiło w porównaniu ze stanem na ultimo lutego nieznaczne przesunięcie z portfela wekslowego (— 3·3 milj. zł.) na korzyść pożyczek zastawowych (+ 3·8 milj. zł.).

	29. 2. 32	10. 3. 32	20. 3. 32	31. 3. 32
Portfel wekslowy w milj. zł.	645·2	629·1	644·3	641·9
Pożyczki zastawowe „ „	118·5	115·9	116·3	122·3
	763·7	745·0	760·6	764·2

Zadłużenie rolnictwa z tytułu kredytu siewnego i wiosennego pozostało prawie bez zmiany, z tytułu zaś kredytów na rejestrowy zastaw zboża zmniejszyło się o 5·0 milj. zł. do 22·1 milj. zł. Portfel weksli rolniczych z terminem płatności od 3—6 miesięcy powiększył się o 4·8 milj. zł. do 65·7 milj. zł.

Zapas złota zmniejszył się w porównaniu ze stanem na ultimo lutego o 33·0 milj. zł., wskutek zamiany części zapasu złota na dewizy. W związku z tem zwiększył się o 20·0 milj. zł. stan dewiz, zaliczonych do pokrycia; różnica między zmniejszeniem się złota a wzrostem dewiz została spowodowana przez nadwyżkę sprzedaży walut nad ich skupem. Dewizy, niezaliczone do pokrycia, zmniejszyły się w tym czasie o 3·5 milj. zł. Zamiana części zapasu złota na dewizy, jaka uskuteczniła została w ostatniej dekadzie marca, była wywołana koniecznością przygotowania się przez Bank Polski do perjurycznej rocznej wypłaty rządowej, jaka przypadała na 1 kwietnia z tytułu obsługi pożyczek państwowych, których terminy zbiegły się bardzo silnie, gdyż poza pożyczką stabilizacyjną wchodziła również w rachubę 6% pożyczka dolarowa z r. 1920 oraz pożyczka włoska t. zw. „tytoniowa”:

Pieniądze i należności zagraniczne w milj. zł.:	29. 2. 32	10. 3. 32	20. 3. 32	31. 3. 32
zaliczone do pokrycia	51·4	49·5	35·8	71·3
niezaliczone „ „	124·1	119·5	124·5	120·7
Razem	175·5	169·0	160·3	192·0
kruszec	606·5	608·4	608·5	573·5

Natychmiast płatne zobowiązania zmniejszyły się o 22·1 milj. zł. zarówno wskutek spadku rachunków żyrowych (głównie kas państwowych), jak też i różnych rachunków. W tej ostatniej grupie

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 56 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 378 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnica“ w Przemyślu).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.

zmniejszył się rachunek niepodniesionej dywidendy o 2·4 milj. zł., natomiast został zlikwidowany rachunek Skarbu na zakup srebra, wynoszący 3·6 milj. zł.

Ogólny obieg pieniężny zmniejszył się o 10·2 milj. zł., przyczem obieg banknotów zmniejszył się o 20·5 milj. zł., natomiast wzrosła emisja bilonu o 10·3 milj. zł.:

	29. 2. 32	10. 3. 32	20. 3. 32	31. 3. 32
Bilety Banku Polskiego	1.151·0	1.111·7	1.076·5	1.130·5
Emisja skarbowa:				
bilon	241·3	242·1	239·4	251·6
bilety państwowe	1·3	1·3	1·3	1·3
Razem	1.393·6	1.355·1	1.317·2	1.383·4

Wobec wzrostu rezerw dewizowych a spadku zapasu złota przy skurczeniu się obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań stosunek pokrycia kruszcowo-walutowego podniósł się z 49·01% na 49·61%, natomiast pokrycie wyłącznie złotem spadło z 45·18% na 44·12%.

Obrót bezgotówkowy uległ pewnemu zwiększeniu: obroty żyrowe w Banku Polskim wraz z obrotami izb rozrachunkowych i obrotami czekowymi P. K. O. zwiększyły się prawie o pół miljarda zł., osiągając 4·8 milj. zł.

Na giełdzie warszawskiej obroty dewizami wzrosły o 9·8 milj. zł. do 55·8 milj. zł., walutami zaś — o 0·8 milj. zł. do 2·7 milj. zł. Kurs dolara gotówkowego, wynoszący na początku miesiąca sprawozdawczego 8·88, podniósł się w drugiej dekadzie do 8·90; przy końcu miesiąca obniżył się do 8·89. Wypłata telegraficzna na Nowy Jork notowana na początku marca po niskim kursie (8·919) uległa następnie wzmocnieniu, szczególnie przy końcu pierwszej dekady (8·925) i na początku trzeciej (8·927), poczem obniżyła się znowu i była notowana w ostatnich dniach miesiąca po kursie 8·922 — 8·924. Natomiast dewiza na Londyn wykazywała na skutek widocznej poprawy na rynku pieniężnym angielskim w dalszym ciągu znaczną zwyżkę przy dużym zapotrzebowaniu, dochodząc z poziomu 31·10 na początku marca do 33·85 na ultimo. Kurs dewizy szwajcarskiej nie uległ większym zmianom, wahania odbywały się w granicach 172·30 do 173—; kurs na początku miesiąca — 172·90, na ultimo 172·80. Kurs wypłaty na Paryż kształtował się odwrotnie do kursu dolara; najwyższe notowania — 35·14, najniższe — 34·98. Dewiza na Amsterdam, notowana z początku po kursie 359·40, po zniżce w pierwszej dekadzie, osiągnęła w połowie miesiąca kurs 360·50, do którego po przejściowej zniżce wróciła na ultimo. Poprawa kursu zaznaczyła się przy wypłacie na Berlin, która z 211·95, jako kursu początkowego, doszła przy mocnej tendencji przy końcu miesiąca do 212·25.

Obroty akcjami wyniosły zaledwie 0·7 milj. zł., z czego zgórą 78% przypadło na akcje Banku Polskiego, które notowano na początku miesiąca bardzo mocno; kurs ich jednak osłabł stopniowo, osiągając w drugiej połowie pewną stabilizację na poziomie 84. Akcjami prywatnych towarzystw interesowano się chętnie, wskutek czego w połowie miesiąca nastąpiła znaczna zwyżka kursów. Pomimo osłabienia notowań na ultimo utrzymały się one na poziomie wyższym, niż na początku miesiąca.

W dziale papierów lokacyjnych, którymi obroty nie wykazały większych zmian, panowała dla listów zastawnych przez cały miesiąc tendencja spokojna przy małym zainteresowaniu i minimalnych wahanach kursowych.

Dział pożyczek państwowych wykazywał większe ożywienie, zarówno co do kursów, jak i obrotów. Bardzo mocne były wszystkie pożyczki premjowe oraz 6% i 7% dolarowe, natomiast 5% konwersyjna i 10% kolejowa poniosły straty kursowe. W drugiej połowie miesiąca osłabły pożyczki dolarowe pod wpływem wiadomości o trudnościach gospodarczych w Stanach Zjednoczonych A. P. Poszczególne pożyczki notowano: (pierwsza liczba — kurs najniższy, druga — najwyższy, trzecia — na ultimo) 4% premjowa inwestycyjna — 89¹/₂, 97, 95 oraz serjowa — 95¹/₂, 101, 100; 4% premjowa dolarowa S. III — 46¹/₄, 50, 48³/₄; 3% premjowa budowlana — 35³/₄, 39³/₄, 37¹/₂; 5% konwersyjna — 39, 40, 39; 10% kolejowa — 100, 104, 102; 6% dolarowa z r. 1920 — 57, 60¹/₂, 59¹/₄; 7% stabilizacyjna — 56, 59¹/₄, 58¹/₂.

Polskie pożyczki zagraniczne zwyżkowały przez pierwsze dwa tygodnie marca na wszystkich giełdach zagranicznych, na których są notowane, t. j. w Nowym Jorku, Paryżu i Londynie. W drugiej połowie miesiąca, w związku z ogólną depresją na giełdach światowych wskutek katastrofy kreugerowskiej, były notowane słabiej; jednak pod koniec miesiąca nastąpiła pewna poprawa notowań, szczególnie co do 6% pożyczki dolarowej z r. 1920 i 8% dillonowskiej na giełdzie w Nowym Jorku. W ogólnym efekcie wszystkie pożyczki na 3 powyższych giełdach zagranicznych poprawiły znacznie swoje kursy, jeżeli chodzi o przeciętne miesięczne. Największą zwyżkę wykazała 7% pożyczka stabi-

zacyjna na giełdzie londyńskiej, na której przeciętny kurs miesięczny podniósł się z 63·9 na 73·6, następnie na giełdzie paryskiej — z 71·1 na 76·8. Na giełdzie w Nowym Jorku przeciętny miesięczny kurs 8% pożyczki dillonowskiej podniósł się z 56·1 na 59·5, 6% dolarowej z r. 1920 — z 55·4 na 57·0, 7% stabilizacyjnej — z 53·7 na 56·9.

Rolnictwo. Warunki atmosferyczne były w marcu naogół niekorzystne. Skutkiem częstych zmian temperatury i zmiennych opadów pogorszył się stan zasiewów ozimych, szczególnie pszenicy i później szych zasiewów żyta. Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego stan zasiewów przedstawiał się w połowie marca niżej norm przeciętnych; ocena ta jednak nie przesądza jeszcze wysokości przyszłych zbiorów. Prace przygotowawcze do wiosennej uprawy roli bardzo się opóźniły tak, że i zasiewy wiosenne będą opóźnione, tem bardziej, że w niektórych powiatach daje się odczuwać brak ziarna na zasiew.

Warunki zbytu zbóż były na rynku krajowym dość korzystne. Zaofiarowanie zboża ze strony producentów było małe tak, że popyt stale przekraczał podaż, wskutek czego ceny zwykły lekko w ciągu całego miesiąca. Przy końcu marca zwyżka cen zboża szczególnie pszenicy i żyta zaznaczyła się wyraźniej wskutek zwiększenia zapotrzebowania ze strony młynów. Ruch cen poszczególnych zbóż przedstawia następująca tablica w przeciętnych tygodniowych, wyrażonych w złotych za 100 kg na giełdzie poznańskiej:

Zboże	M a r z e c				
	29.2-5.3	7-12	14-19	21-26	29-2.4
pszenica	24·18	24·33	24·90	24·85	25·90
żyto	23·29	23·69	24·70	24·84	25·46
jęczmień browarniany	23·92	24·25	24·25	24·25	24·25
owies	20·54	20·50	20·88	21·88	21·88

Ceny zbóż na rynkach zagranicznych kształtowały się niejednolicie; dla pszenicy przeważała tendencja raczej niżkowa, dla żyta — zwyżkowa. Na kształtowanie się cen pszenicy oddziaływały deprymująco obawy przed rzuceniem zapasów tego zboża przez Amerykę. Ruch cen na rynkach zagranicznych przedstawia poniższa tablica (w dolarach za 100 kg):

Pszenica	M a r z e c				
	29.2-5.3	7-12	14-19	21-26	29-2.4
Chicago	2·18	2·19	2·09	1·93	1·95
Nowy Jork	2·61	2·62	2·50	2·39	2·40
Hamburg ¹⁾	2·88	2·95	2·89	2·73	2·74
Berlin	5·84	5·85	5·91	5·89	6·06
Polska ²⁾	2·86	2·88	2·95	2·96	3·02
Żyto					
Chicago	1·77	1·86	1·89	1·78	1·87
Nowy Jork	2·50	2·62	2·52	2·42	2·50
Hamburg ¹⁾	2·12	2·31	2·28	2·24	2·38
Berlin	4·60	4·60	4·62	4·63	4·73
Polska ²⁾	2·70	2·73	2·80	2·83	2·91

Wywóz z Polski czterech głównych zbóż zmniejszył się w stosunku do lutego mniej więcej o 10%, osiągając ogółem około 36 tys. tonn głównie wskutek spadku eksportu żyta i owsa. Na podstawie danych za pierwsze półrocze bieżącego i poprzedniego roku gospodarczego można stwierdzić, że w handlu zagranicznym zbożami zaszły poważne zmiany. Pod wpływem gorszego urodzaju żyta wywóz tego zboża zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim blisko czterokrotnie; w tym samym stopniu zmniejszył się również wywóz pszenicy, w znacznie silniejszym stopniu — eksport owsa. Tylko dla jęczmienia cyfry wywozu w roku bieżącym przekroczyły liczby zeszłoroczne.

Eksport ziemniaków do sadzenia, zapowiadający się dobrze w lutym, uległ w marcu załamaniu. Skutkiem dość silnych przymrozków Francja obawiała się sprowadzać je z Polski i pokryła swe zapo-

¹⁾ Bez cła cif Hamburg.

²⁾ Przeciętne giełdy poznańskiej i warszawskiej.

trzebowanie w Belgji, Holandji i w Niemczech, wobec czego cena ziemniaków do sadzenia spadła gwałtownie ze zł 10 za 1 q na zł 2·50. Natomiast ceny ziemniaków jadalnych uległy tylko nieznacznej niższe ze zł 8·50 na zł 7·50 za 100 kg przy zwiększonej podaży.

Wobec nierentowności utrzymywania żywego inwentarza popyt na pasze treściwe był bardzo ograniczony; mimo to płacono za nie nieco więcej, niż w miesiącu poprzednim ze względu na wyższe cen zboża.

Po długim szeregu miesięcy, wykazujących stały spadek cen trzody chlewnej i bydła na rynku krajowym, przyniósł marzec po raz pierwszy poprawę cen. Zwyżce uległy przedewszystkiem ceny trzody chlewnej wskutek zwiększonego popytu w związku ze świętami, oraz ze względu na silny spadek pogłowia zwierząt rzeźnych. Dla bydła rogatego poprawa cen przybrała rozmiary skromniejsze, niż dla trzody chlewnej. Eksport trzody do Austrii i Czechosłowacji zwiększył się tylko nieznacznie. Wywóz do Austrii odbywał się w granicach przyznanego kontyngentu, do Czechosłowacji — w granicach przydziału dewiz przez rząd czechosłowacki, wobec czego praktycznie ten ostatni rynek odpadł prawie zupełnie. Przy wywozie do Francji wykorzystany został w całości kontyngent, wyznaczony Polsce na I kwartał. Wywóz bekonów do Anglii utrzymał się w miesiącu sprawozdawczym prawie na poziomie lutego. Ceny na rynku angielskim podniosły się nieco w pierwszej połowie marca, w drugiej połowie tego miesiąca spadły wprawdzie nominalnie, lecz wobec równoczesnej zwyżki kursu funta angielskiego utrzymały się nadal na tym samym poziomie, t. j. około zł 1·29 za 1 kg loco Londyn.

Na rynku nabiału panowało w okresie przedświątecznym znaczne ożywienie, co wobec niedostatecznych dostaw wywołało zwyżkę cen masła do zł 4·40 za 1 kg. Ku końcowi miesiąca tendencja zwykła znacznie osłabła i cena w hurcie ustaliła się na poziomie zł 3·70. Natomiast ceny jaj spadły prawie o $\frac{1}{3}$, głównie wskutek zwiększonej podaży, wywołanej wzrostem produkcji.

W młynarstwie stan zatrudnienia był wyższy, niż w miesiącu poprzednim w związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem w okresie świątecznym mąki, zwłaszcza pszennej. Cena mąki pszennej podniosła się z 38 zł. do 40 zł., żytniej z 36 do 38. Zwykowały również otręby: pszenne z 13·50 do 14·50, żytnie z 14·50 do 16 zł.

Cukrownictwo. Na rynek wewnętrzny wysłano w marcu 27·1 tys. tonn wartości cukru białego, wobec 31·1 tys. tonn w tym samym miesiącu r. ub., eksportowano zaś 5·9 tys. tonn, wobec 9·2 tys. tonn w tym samym miesiącu r. ub.

Przemysł węglowy. Wydobycie węgla zwiększyło się w porównaniu z miesiącem poprzednim o przeszło 10%, co zostało spowodowane, obok większej ilości dni roboczych w marcu, również do pewnego stopnia podjęciem pracy na kopalniach w Zagłębiu Dąbrowskiem i Krakowskiem, gdzie zakończony został w dniu 17 marca strajk, trwający od 18 lutego r. b. W wyniku pertraktacji, prowadzonych między właścicielami kopalni a robotnikami, obniżono tym ostatnim zarobki o 8% z dniem 1 lutego r. b. W tym samym mniej więcej stosunku co wydobyte zwiększył się zarówno zbył węgla wewnątrz kraju, jak też i eksport, którego cyfra (720 tys. tonn), jakkolwiek wyższa o 88 tys. tonn od wywozu w lutym, oznacza w porównaniu z eksportem w marcu r. ub. zmniejszenie o około 250 tys. tonn. Wzrost wywozu objął rynki konwencyjne, poza tem Francję, Belgję i Włochy, zmniejszył się natomiast eksport na rynki północne.

	marzec 1932	luty 1932	styczeń 1932
	w t y s i ą c a c h t o n n		
wydobycie węgla	2.354	2.134	2.695
zużycie wewnątrz kraju	1.380	1.246	1.349
wywóz	720	632	954

Z początkiem kwietnia wydane zostało rozporządzenie Prezydenta w sprawie regulowania obrotu węgla w miejsce obowiązującego w tym przedmiocie rozporządzenia z d. 3 grudnia 1930 r. Nowe przepisy rozszerzają uprawnienia Ministra Przemysłu i Handlu, obejmujące dotychczas tylko kontrolę zapasów i zbytu, również na wydobyte węgla i upoważniają go ponadto do regulowania cen węgla w sprzedaży na rynku krajowym, przymusowego zrzeszania przedsiębiorstw węglowych, w celu normowania produkcji oraz zbytu węgla w kraju i zagranicą, ustanawiania składek członków tych przymusowych organizacji oraz przyznawania dobrowolnym organizacjom przemysłu węglowego charakteru prawnego organizacji przymusowych.

W przemyśle naftowym produkcja ropy utrzymywała się na poziomie niezmiennym; również ceny nie wykazały znaczniejszych odchyień. Spadek konsumpcji benzyny w kraju dawał się odczuwać

w dalszym ciągu, powodując pewną zniżkę cen tego produktu. Wzrost zużycia nastąpił w dziedzinie nafty w związku ze strajkiem odbiorców prądu elektrycznego w szeregu większych miast na tle targu o zniżkę cen prądu. Pewne zainteresowanie dało się zauważyć dla asfaltu naftowego w związku z podjęciem prac przy budowie dróg. W eksporcie produktów naftowych nastąpiło pewne ożywienie; duże zainteresowanie dla benzyny polskiej okazały rafinerje czeskie, które zakupiły, poza umową ramową, większe ilości benzyny po cenach dotychczasowych, co przyczyniło się do zmniejszenia nagromadzonych zapasów.

W przemyśle hutniczym nie zaznaczyła się poprawa, jakkolwiek zazwyczaj w marcu następowało ożywienie sezonowe. Ogólna ilość zamówień, przydzielonych hutom przez Syndykat, wyniosła 8·4 tys. tonn, czyli o 700 tonn więcej, niż w miesiącu lutym, wobec 27·5 tys. tonn w marcu r. ub. Na niski stan zamówień w miesiącu sprawozdawczym wpłynęła znikoma ilość zleceń rządowych (około 2·6 tys. tonn) oraz ze strony handlu hurtowego (około 3·0 tys. tonn). Hurtownicy wstrzymywali się w dalszym ciągu od uzupełniania swoich zapasów wskutek braku zapotrzebowania na rynku oraz złej wypłacalności klientów.

W marcu przedłużono umowę Syndykatu Polskich Hut Żelaznych na dalsze 3 lata. Umowę podpisali wszyscy dotychczasowi członkowie Syndykatu z wyjątkiem Huty Bankowej, która ma się zdeklarować do 15 kwietnia r. b.

W przemyśle metalowym przetwórczym z trudnością tylko utrzymano dotychczasowy stan zatrudnienia. Nieznaczny wzrost produkcji wykazały fabryki gwoździ i drutu, ponadto walcownie blach cienkich ze względu na sezonowy zbyt blach dachowych. Natomiast fabryki maszyn i narzędzi rolniczych przestały produkować prawie zupełnie. W związku z wykończeniem zamówień dla Polskich Kolei Państwowych nastąpił poważny spadek produkcji w dziale maszyn i konstrukcyj żelaznych.

Przemysł włókienniczy. W okręgu łódzkim marzec jako pierwszy miesiąc sezonu wiosennego przyniósł pewne ożywienie, dla niektórych działów nawet dość znaczne. W wielkim przemyśle bawełnianym wskutek poważnego rozszerzenia produkcji przędzalni nastąpiło powiększenie ilości zatrudnionych robotników. Produkcję zwiększył również średni i drobny przemysł. W przemyśle wełnianym zwiększenie produkcji spowodowało głównie wykańczanie dostaw dla armji; natomiast w dziale przędzalnictwa czesankowego nastąpiło ograniczenie wytwórczości z powodu ogromnego spadku eksportu przędzy czesankowej. Pomyślna sytuacja w przemyśle pończoszniczym, trwająca od początku lutego, utrzymywała się w ciągu całego miesiąca sprawozdawczego, jakkolwiek dawała się już odczuć nadprodukcja wskutek ogromnego skurczenia się zbytu. Częściowe zwiększenie produkcji dało się zauważyć w przemyśle jedwabnym oraz w dziale sztucznego jedwabiu i chustek.

W okręgu bielskim przędzalnie pracowały przez pełny tydzień, gdyż w ostatnich dniach marca zaczęły już napływać zamówienia na przędzę do przerobu na sezon zimowy. Ceny przędzy mimo lekkiej zniżki cen wełny utrzymały się na dotychczasowym poziomie. W tkaninach wełnianych ożywienie obrotów w związku ze spodziewanymi zakupami towarów na sezon letni nie nastąpiło, co było spowodowane z jednej strony niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, nie zachęcającymi do czynienia zakupów artykułów letnich, z drugiej zaś — znacznymi zapasami towaru u detalistów z ubiegłego sezonu. To też nabywano głównie towary wybitnie letnie, ubraniowe o modnych deseniach, damskie materiały płaszczowe, tudzież damskie tkaniny modne. W tkaninach gładkich niesezonowych dawała się nadal odczuwać silna konkurencja małych zakładów tkackich, których liczba ciągle wzrasta.

Eksport wyrobów włókienniczych zwiększył się nieznacznie; w marcu wywieziono ogółem materiałów i wyrobów włókienniczych za 8·3 milj. zł., wobec 7·9 milj. zł. w lutym. Podstawowy artykuł tego wywozu — konfekcja — napotykał na coraz większe przeszkody w postaci kontyngentów i cel prohibicyjnych. W marcu wprowadzono kontyngenty na konfekcję we Francji, wskutek czego przemysł włókienniczy po utracie rynku angielskiego i holenderskiego znalazł się wobec niebezpieczeństwa ponownego spadku eksportu. Należy podkreślić, że eksport włókienniczy ulega ponadto coraz szerszej ekspansji pod względem geograficznym, o czym świadczy coraz większa ilość krajów odbiorczych, przy zmniejszających się jednocześnie sumach, przypadających na każde państwo.

Przemysł drzewny. W wielu tartakach praca rozpoczęła się na nowo z powodu konieczności przetarcia wyeksploatowanej ilości drzewa, szczególnie iglastego. Popyt w kraju na materiały tarte był, podobnie jak w lutym, minimalny z powodu przewlekłej zimy i niepodjęcia ruchu budowlanego. Sprzedaż drzewostanów i gotowego drzewa odbywała się w granicach bardzo szczupłych, gdyż tak producenci surowca jak i przemysłowcy nie okazywali chęci do dokonywania większych transakcyj ze względu na niepomyślne horoskopy w przemyśle drzewnym.

Warunki eksportu uległy pogorszeniu z powodu zamknięcia granicy węgierskiej dla przywozu drzewa pochodzenia polskiego przez niewydawanie zezwoleń przywozowych eksporterom polskim, co godzi w interesy przemysłu drzewnego, szczególnie podkarpackiego. Szwajcaria, dokąd wywożono z Polski znaczne ilości drzewa szpilkowego, wprowadziła kontyngent, którego wysokości dla Polski nie podano do wiadomości. Drzewo, sprowadzone ponad kontyngent, podlega maksymalnym stawkom celnym, trzykrotnie wyższym od normalnych. Anglia zakontraktowała przez nowozałożone towarzystwo „Timber Distributions Ltd.“, w którego skład wchodzi najpoważniejsze firmy, 450.000 standartów drzewa tartego miękkiego z Rosji, pokrywając w ten sposób przeważną część zapotrzebowania na rok bieżący. Kontyngent, wyznaczony przez Francję na I kwartał r. b. w wysokości 22,3 tys. tonn, został wyczerpany już 24 marca. Na drugi kwartał ma być kontyngent ten obniżony o 40%, przyczem sposób przydzielania zezwoleń na wwóz ma być zmieniony w tym kierunku, że zezwolenia te będą otrzymywali importerzy francuscy i wysyłali polskim eksporterom. Na rynku belgijskim wystąpiła zniżka cen a tamtejsi importerzy dążą nawet do rewizji umów o dostawę materiałów drzewnych, zawartych przed kilkoma miesiącami. Niekorzystny wpływ na kształtowanie się cen drzewa na rynkach zagranicznych wywiera dumping, stosowany przez Rosję, Rumunię i Jugosławię, które chcą zdobyć za wszelką cenę dewizy.

Przemysł papierniczy. W końcu marca została podpisana umowa syndykatu papierniczego „Centropapier“, do którego przystąpiło 19 fabryk papieru. Największą ilość udziałów w syndykacie posiada koncern Steinhagena. W związku z tem należy oczekiwać uporządkowania panującego dotychczas na rynku papierniczym chaosu, którego nie mógł opanować istniejący dotąd Związek Zawodowy Papierni Polskich.

Przemysł chemiczny. Zbyt nawozów sztucznych doznał w miesiącu sprawozdawczym pewnego ożywienia w związku z rozpoczęciem robót w polu i pomocy ze strony Rządu, który przejął do 15% delcredere za nabywców sztucznych wobec państwowych fabryk nawozów azotowych. Kwota, przeznaczona na tę akcję, wynosi 6 milj. złotych. Zaopatrzenie rolnictwa w nawozy azotowe pod buraki cukrowe zostało zorganizowane przez związki cukrowni; dokonywają one przydziału zasadniczo tylko plantatorom odpowiedzialnym pod względem kredytowym. Terminy płatności weksli nawozowych zostały ustalone na koniec stycznia, lutego i marca 1933 r. Oprocentowanie kredytu wynosi 1% ponad stopę dyskontową Banku Polskiego. Produkcja nawozów sztucznych Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach wynosiła w marcu 7,0 tys. tonn, zbyt zaś około 15,0 tys. tonn, wobec 19,0 tys. tonn w marcu r. ub. Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie otrzymała dość znaczną ilość zamówień na wszystkie rodzaje nawozów, głównie jednak na azotniak i saletrę sodową, która nadaje się specjalnie do ratowania znajdujących się obecnie w złym stanie ozimin. Wobec wielkich zapasów azotniaku na składzie fabryka ograniczyła produkcję, zwalniając kilkuset robotników. W przemyśle superfosfatowym nieznaczne ożywienie, które miało miejsce szczególnie w drugiej połowie marca w związku z ustaleniem się pogody, nie zaważyło na sytuacji tej gałęzi przemysłu. Wskutek znacznych zapasów towaru fabryki były w dalszym ciągu nieczynne. Wysyłka nawozów potasowych z Stebnika i Kałusza wyniosła około 21,0 tys. tonn, wobec 29,0 tys. tonn w marcu r. ub. Produkcja i zbyt fabryk tego okręgu zostały zabezpieczone przez umowę, zawartą między Towarzystwem Eksploatacji Soli Potasowych a francusko-niemieckim porozumieniem potasowem. Na zasadzie tej umowy, która wprowadza Polskę w charakterze równego kontrahenta do światowego porozumienia potasowego, rynek polski został zastrzeżony wyłącznie dla Tespu, który też będzie sprowadzał do kraju pewne ilości soli potasowych tylko w wypadku niemożliwości całkowitego pokrycia przez siebie zapotrzebowania krajowego. W umowie został zabezpieczony również eksport polskich soli potasowych zagranicę w rozmiarach, odpowiadających możliwościom produkcyjnym polskiego przemysłu potasowego.

Handel, ceny i żegluga. Stosunki w handlu kształtowały się nadal niepomyślnie; we wszystkich prawie branżach dał się zauważyć spadek obrotów. W drugiej połowie miesiąca nastąpiło pewne ożywienie w związku z okresem przedświątecznym.

Spadek obrotów w handlu, będący wynikiem zubożenia ludności szczególnie wiejskiej w związku z okresem przednówkowym, wpłynął na dalsze pogorszenie sytuacji finansowej kupiectwa, co znalazło wyraz, między innymi, we wzroście postępowań ugodowych.

Na tem tle podkreślić należy żywe zainteresowanie się położeniem w handlu ze strony Rządu, ujawniające się w powołaniu do życia specjalnej komisji przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, której celem jest opracowywanie wniosków w kierunku poprawy sytuacji przedsiębiorstw handlowych.

W związku z tendencjami polskich sfer handlowych do przestawienia importu do Polski na takie kraje, które nie hamują wywozu z Polski, organizuje Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie izbę

polsko-angielską w Warszawie i angielsko-polską w Londynie. Instytucje te będą miały powierzona specjalną opiekę nad rozwijającymi się stosunkami gospodarczymi między Polską a Anglią.

Wskaźnik cen hurtowych¹⁾ obniżył się z 64·6 do 64·0 przede wszystkim wskutek potaniaenia wyrobów przemysłowych (z 73·0 na 72·2) oraz w mniejszym stopniu — niektórych artykułów rolnych (z 54·5 na 54·1). Również obniżył się ogólny wskaźnik cen detalicznych w Warszawie z 79·3 na 78·9, do czego przyczynił się spadek wskaźnika zarówno artykułów rolnych (z 68·0 na 67·5), jak też i artykułów przemysłowych (z 89·9 na 89·6).

Obroty towarowe z zagranicą zwiększyły się w porównaniu z lutym nieznacznie (o 0·5 milj. zł.) wskutek wzrostu importu o 1·8 milj. zł., podczas gdy eksport zmniejszył się w tym samym czasie o 1·3 milj. zł. Przywieziono ogółem z zagranicy 103·7 tys. tonn za 65·6 milj. zł., wywieziono zaś 938·9 tys. tonn za 96·3 milj. zł. Nadwyżka wywozu nad przywozem wyniosła 30·7 milj. zł., wobec 33·8 milj. zł. w lutym.

Ogólny obrót przeładunkowy w Gdyni wyniósł w miesiącu sprawozdawczym 319·5 tys. tonn, czyli o 18·3 tys. tonn więcej, niż w lutym b. r., a 5·1 tys. tonn mniej, niż w marcu r. ub.

Na rynku pracy nastąpił w ostatnim tygodniu marca po raz pierwszy od 5 miesięcy spadek bezrobocia. Według danych państwowych urzędów pośrednictwa pracy liczba bezrobotnych, zarejestrowanych na obszarze całej Polski, wynosiła w dniu 2 kwietnia 352·8 tys. osób, czyli o zgorą 3 tysiące mniej, niż w tygodniu poprzednim, w którym stan bezrobocia osiągnął najwyższy tegoroczny poziom. Należy zaznaczyć, że w tym samym czasie roku ubiegłego liczba bezrobotnych wynosiła przeszło 379 tys. osób. Spadek bezrobocia dotyczy grupy robotniczej, natomiast liczba bezrobotnych pracowników umysłowych wykazuje nadal wzrost.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. Z wydanych w marcu ustaw i rozporządzeń gospodarczych wymienić należy przede wszystkim następujące:

Ustawa z dn. 18. II. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 132) zmienia rozp. Prez. Rzeczypospolitej z dn. 24. IX. 1926 o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” postanawiając, że do budżetu państwowego włącza się tylko wpłatę do Skarbu Państwa lub dopłatę ze Skarbu Państwa w wysokości, odpowiadającej czystemu zyskowi lub niedoborowi przedsiębiorstwa w danym okresie budżetowym.

Rozp. Min. Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 8. III. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 137) ustanawia cła maksymalne na szereg towarów dotychczas wolnych od cła, m. i. na węgiel i koks.

Ustawa z dn. 17. III. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) upoważnia Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy a) w terminie do dnia zwołania Sejmu — w zakresie spraw gospodarczych i finansowych, uporządkowania stanu prawnego w Państwie i wymiaru sprawiedliwości, b) w terminie do dnia 31 grudnia 1934 r. — w zakresie organizacji administracji publicznej. Z pod pełnomocnictw wyłączono obok wielu spraw zmiany statutu Banku Polskiego i zmiany Rozp. Prez. Rzpltej z dn. 13. X. 1927 o stabilizacji złotego.

Ustawa Skarbowa z dn. 18. IV. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 175) ustala wydatki budżetowe na rok 1932/33 na zł 2.451,917.311, dochody — na zł 2.377,357.100. Niedobór w kwocie zł 74,560.211 pokryty zostanie z rezerw skarbowych.

Rozp. Min. Reform Rolnych z dn. 10. III. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 194) upoważnia Państwowy Bank Rolny do udzielania ulg dłużnikom z tytułu długoterminowych pożyczek w listach zastawnych oraz w obligacjach melioracyjnych Państwowego Banku Rolnego w formie odroczenia zaległych należności oraz umorzenia odsetek zwłoki od nich.

„ „ „ „ „ (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 195) wprowadza możliwość przedłużenia na wniosek dłużników okresów umorzenia wypłaconych już pożyczek w 7% i 8%-ch listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego na lat 15, 20 lub 25.

¹⁾ Cyfry za marzec prowizoryczne.

Ustawa z dn. 17. III. 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 219) wprowadza z dniem 30 marca 1932 r. ulgi w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym w formie: a) zwolnienia od egzekucji na rzecz osób trzecich roszczeń z tytułu świadczeń w naturze, które rolnicy zastrzegają sobie wzajemian za dostarczone ze swego gospodarstwa płody do przerobu, b) oddania przymusowego zarządu gospodarstwa rolnego samemu dłużnikowi pod nadzorem organizacji rolniczej lub urzędu państwowego lub komunalnego, c) tymczasowego wstrzymania licytacji nieruchomości, należącej do dłużnika, który popadł w trudności płatnicze wskutek ogólnego ciężkiego położenia gospodarczego w rolnictwie. Nie może być wstrzymana licytacja, wszczęta celem zaspokojenia należności z podatków i opłat skarbowych, komunalnych i ubezpieczeń społecznych, z tytułu umów najmu pracy, z pożyczek długoterminowych, udzielonych przez instytucje kredytu długoterminowego.

Ustawa z dn. 12. III. 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 221) upoważnia właścicieli nieruchomości ziemskich, znajdujących się w trudnościach płatniczych, do przeprowadzania parcelacji, celem uzyskania środków pieniężnych na spłatę zaległych podatków i uciążliwych długów w zakresie szerszym, niż to przewiduje ustawa o wykonaniu reformy rolnej.

Ustawa z dn. 17. III. 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 222) zatwierdza zmianę art. 53 statutu Banku Polskiego, na mocy której bezprocentowy kredyt Skarbu Państwa w Banku Polskim został podwyższony do 100 milj. złotych.

Ustawa z dn. 18. III. 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 226) zezwala, aby do bilansów, sporządzanych po dniu 30. VI. 1931 r. przez instytucje kredytowe i osoby prawne, obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych, były wstawiane papiery wartościowe, nabyte w latach, poprzedzających dany rok operacyjny, po cenie, przyjętej do bilansu roku poprzedniego, papiery zaś, nabyte w ciągu roku operacyjnego, po cenie ich nabycia. Papiery, notowane na giełdzie, mogą być przyjęte i po cenie niższej, jednak nie niższej od przeciętnego kursu giełdowego z ostatniego miesiąca przed dniem zamknięcia bilansu.

Ustawa z dn. 18. III. 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 240) o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy“.

Wkłady w instytucjach kredytowych.

(w milionach złotych).

INSTYTUCJE	1928	1929	1930	1 9 3 1			
	31. XII.	31. XII.	31. XII.	31. III.	30. VI.	30. IX.	31. XII.
Ogółem . . .	2.484·2	2.719·7	2.998·7	3.005·2	2.921·6	2.566·1	2.648·3
Bank Polski i b/ki państ. ¹⁾	948·8	947·8	967·6	957·4	1.032·0	934·2	1.057·0
Prywatne banki akcyjne ²⁾	914·8	987·8	1.056·6	1.019·4	850·7	660·2	645·6
Kasy oszczędn. i spółdz. kredytowe.	620·6	784·1	974·5	1.028·4	1.038·9	971·7	945·7
Rodzaj wkładów							
Wkłady bezterminowe ³⁾ .	1.206·6	1.197·8	1.165·2	1.096·2	1.030·9	839·9	943·5
„ terminowe . . .	514·6	540·3	569·2	556·9	503·2	419·7	381·0
„ oszczędnościowe	763·0	981·6	1.264·3	1.352·1	1.387·5	1.306·5	1.323·8

¹⁾ Rachunki żyrowe bez kas państwowych w Banku Polskim i wkłady bez lokat skarbowych w Banku Gospodarstwa Krajowego, w Państwowym Banku Rolnym, w Pocztowej Kasie Oszczędności i w 2 bankach komunalnych.

²⁾ Wraz z oddziałami banków zagranicznych i Centralną Kasą Spółek Rolniczych.

³⁾ Wkłady a vista, rachunki żyrowe, czekowe i salda kredytowe na rachunkach bieżących.